

„Farsangoljunk egy hetet, míg elűzzük a telet”

Farsangi mulatságok egykor és ma Lövétén

A Kis-Homoród menti székely falu, Lövete életében mindig fontos szerepet játszott a jeles napok annak rendje-módja szerinti megünneplése. Ilyen volt karácsony és húsvét között gazdag szokáshagyományával a farsang, „fásáng”. Visszatekintve őseink életvitelére, ebben az időszakban minden vasárnap rendeztek táncmulatságokat a házaknál, a községi kocsmában, majd az 1930-as évek elején felépült Népházban. Az is ismert a lövétei nép életéből, hogy amit elkezdett, azt végig is csinálta, a befejezést még meg is tetézve, ahogyan mondani szokás: „legyen annak teteje”. Így a farsang utolsó hetén még több mulatságot rendeztek. Ezt az időszakot „húshagyatnak” vagy farsang farkának nevezték. A vigadozás kövércsütörtökön kezdődött egy péntek reggelig tartó bállal. Ezen a bálon kipróbálták, hogy „lám, milyen mozsikásokat” fogadtak a légenybírók. Pénteken nem volt tánc, hiszen a péntek heti böjti nap volt a katolikus nagyközségben. Húshagyó szombaton, a farsangi időszak utolsó szombatján tartották a házasemberek bálját, amelyet kidobolt a falu dobosa, de a bál délutánján a helyi rezesbanda is végigvonult a falun „nagy zenebonával, bándaszóval”. A fiatalság húshagyó vasárnaptól húshagyókeddig szinte folyamatosan mulatott, a bállok reggelig tartottak, ahogyan a mulatozók mondták: „amíg a kakas nem megy ki a ganéra, nem megyünk haza”, de délután két-három órakor újra beállt a bál. Húshagyókedden felvonultak a fiatalok miséjére, majd a mise után bevonultak a papilakra és onnan a község házára, hogy köszöntsék a falu elöljáróit. Abban az időszakban elmaradhatatlan volt a maskurázás, álarcoskodás, amely először csak a „cukkokban”, vagyis a fonókban volt jelen, majd miután a falu fiatalsága azonos helyre, a Népházba kezdett mulatni járni, lassan kialakult a maszkabál.

Lövétén a farsangzás az idén is kövércsütörtökön kezdődött a maszkabállal, amelyre közel 70 személy öltözött fel maskurának. Természetesen, ahogyan változott a világ, úgy változtak a maskurázás szokásai is. Régen a nép életéből merítettek ötleteket (kaszások, takarók, állatok megjelenítése, lakodalmas menet, „cukkos nép”, ördögök, bányászok, kovácsok stb.), de a mostani maszkabálban megjelentek a régi dolgok mellett a modern időkre, a jelenre emlékeztető álarcosok is. Kövércsütörtök körül a helyi tanterület és a szülők az óvodásoknak, iskolásoknak is szervezett maszkabált.

Húshagyó szombaton családiásan berendezett terem várta a házasembereket a „nőseember bálba”, ahová éjfél körül a negyven- és ötvenévesek a farsangi időszakban tartott kortársbáljukon bemutatott műsorukat hozták el. Ezek a műsorok mindig nagy elismerésnek örvendenek a bálzók körében. Külön öröm, ha a házasemberek is népviseletben jelennek meg a Népházban.

Húshagyó vasárnap újra megcsodálhattuk az ősi lövétei népviseletet, ezúttal a fiatalok „székelyruhás bál”-jában. Az idén 114 fiatal öltötte magára a népviseletet. Három

csoport előadásában gyönyörködhattunk: a 18 éves nagykorúsítottak, a 25 évesek és a Kákvirág Táncegyüttes lépett színpadra, székely táncokat adva elő.

A húshagyó hétfő jó alkalom volt a felszusszanásra. E napon ugyanis a falu apraja-nagyja a húshagyókeddi méltó farsangzárásra készült. Húshagyókedden két óraker gyülekezéssel kezdődött a vigadalom. A Népházba a lányok bokrétával a kezükben érkeztek. Gyülekeztek a népzeneészek, a rezesbanda és természetesen a szélrózsa minden irányából Lövete népe is, hogy sorfalat álljon a népviseletbe öltözött farsangzáróknak. Háromnegyed háromkor belehasított a levegőbe a fiatalokból álló fúvószenekar indulója, jelezve, hogy „elindult a menet, hosszú magyar menet”. Hosszú sorban vonultak párosával a népviseletes fiatalok (az idén 142 személy), majd a központban, a Piac hídon megtörtént a „szeretős” legények bokrétáinak felvarrása. A rezesbandával az élen a tömeg tovább indult a templom felé. A sor végén az erre az alkalomra „egyesített” népi zenekar haladt (amelynek bármelyik helyi zenész tagja lehet), majd végül a nép. A cél a három óraker kezdődő hálaadó szentmise volt, amelyen László István helybeli plébános az ünnephez méltó prédikáció által szólt a fiatalokhoz.

A szentmise után az ünneplő nép az előbbi sorrendben bevonult a papilakra, ahol az előző évek szokásainak megfelelően önkéntes maskurások mókás jelenetet mutattak be, de nem maradt el az ének, a zene, a tánc és a vendéglátó egyháziak részéről a kínálgatás sem. Ezután felkerekedett az ünneplő sereg s tiszteletét tette a polgármesteri hivatalnál, ahol Lázár Zoltán polgármester köszöntötte a fiatalokat, felhívva figyelmüket a hagyományörzés fontosságára. Miután megürültek a poharak és a pánkóval teli kosarak, újra elindult a menet. Az ünneplők a hidakon táncot jártak, majd bevonultak a Népházba, a farsang utolsó báljára, hol mulatozással töltötték a még hátralévő időt. A gyermekek is élőzenére ropták a táncot este kilenc óráig, majd a fiatalok mulattak éjfélig. Éjfélkor véget vetettek a zajos mulatságnak. A bálózók közösen elénekelték a Székely Himnuszt, majd mindenki az otthonába tért haza, hisz Lövétén mindenki tudja, hogy mi a rend, azaz: hamvazószerda a nagyböjtnek, a húsvétra való felkészülésnek a kezdete, s ettől a naptól kezdve Jézus Krisztus feltámadásának az ünnepéig a katolikus embernek a zajos mulatságoktól illik tartózkodni.

Ha a lövétei ember régi ünnepi szokásait, életvitelét összehasonlítjuk a maival, azt tapasztalhatjuk, hogy a jeles napok megünneplésében a jól kitaposott ösvényről nem lépett le. Elmondhatjuk: Lövete ma is ápolja őseinek hagyományait, felelevenítve és bemutatva az egykori falusi világ legszebb népszokásait: a lakodalmast, a sorozást, a fonót, a farsangzárást. És ezeket a hagyományokat csak közös összefogással, odaadó emberek segítségével lehet ápolni, karöltve a falu vezetőségével. Hála istennek, Lövétén több hagyományörző csoport is van: a Kákvirág Táncegyüttes, a népi zenekar, az Asszonykórus, a férdfidalárda, a fúvószenekar. Tagjai a falu időseitől még sokat tanulhatnak, hiszen ők valóságosan megélték az ünnepekhez kapcsolódó hagyományokat, így hitelesen adhatják át azokat. Ezért is érdemes gyorsan változó világunkban figyelni rájuk!

Lázár Béla

ÖRÖKSÉGÜNK

Történelem. Népelet. Néphagyomány.

VII. évf. (2013) 1. szám

2 Lázár Béla: „Farsangoljunk egy hetet, míg elűzzük a telet” Farsangi mulatságok egykor és ma Lövétén

Tárgyi örökségünk

4 Gyöngyössy János: Homoródkeményfalva öreg házai II.

7 Kovács Árpád: A barátok temploma

Székelyudvarhelyen (1.)

10 Róth András Lajos: A színes papír történetéből 5. A könyvmetszések színezése

História

13 Zepezsaner Jenő: A kéneső üzlet

14 Bicsok Zoltán: Fondok és gyűjtemények a Román Országos Levéltár csíkszeredai hivatalának kezelésében

17. Az Antal Imre gyűjtemény

Lábjegyzet

17 Róth András Lajos: Tiszta vizet a pohárba!

Forrásközelben

18 Mihály János: Három toronygombirat

Homoródmásról

Életutak

21 Napló életemről, 1896. (II. rész) Közreadja Nagy Gyöngyvér.

Népi kultúra

25 Lőrincz Ilona, Lőrincz József: Székelypetki amerikás kivándorlódal

27 Gálfalvi Gábor: Feledésbe merülő mesterségek: a vas megmunkálása

28 Mihálykó Ilona: A pásztorkodásról Máréfalván

Jelzések, emlékek, vélemények

30 Biró László: Hagyatékkörzés

*A címlapon: Nagy Géza a feleségével és gyermekével (1890?)
Lásd cikkünket a 21. oldalon.*

Médiapartnerek:

UDVARHELYI
Híradó

H
Hargita Kiadó

SZABADIDŐKALAUZ

ÖRÖKSÉGÜNK: Történelem. Népelet. Néphagyomány.
VII. évfolyam (2013) 1. szám

Megjelenik negyedévente.

Kiadja a Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont.

Igazgató: Szöcs Endre.

A Forrásközpont fenntartója: Hargita Megye Tanácsa.

Főszerkesztő: Kolumbán Zsuzsánna.

Szerkesztőbizottság: P. Buzogány Árpád, Mihály János, Miklós Zoltán, Kovács Árpád.

ISSN 2067-7367

© A szerkesztőség előzetes értesítése, beleegyezése nélkül tilos a lapban közölt írásokat újra megjelentetni.

A szerkesztőség címe: Székelyudvarhely, 1918. December 1 utca, 9. szám, II. emelet.

A folyóirat megrendelhető a 0266-214440 (Szöcs Klára) telefonszámon, illetve az megrendeles@oroksegunk.ro e-mail címen. További információk a www.oroksegunk.ro honlapon találhatóak.

Nyomdai munkálatok: Infopress Group Rt., DTP Stúdió